

शतकोटी वृक्षलागवड कार्यक्रमांतर्गत ९ महिने
वयोमानाच्या लागवड न झालेल्या रोपांचे १८ महिने
वयोमानाच्या रोपांमध्ये रुपांतर करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

शासन परिपत्रक क्र. मग्रारो-२०१२/प्रक्र ४०/पुनर्बांधणी/रोहयो-१,
नियोजन विभाग (रोहयो प्रभाग)
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : १६ नोव्हेंबर, २०१२.

- वाचा : १) शासन निर्णय, नियोजन विभाग, क्रमांक : मग्रारो २०११/प्र.क्र.३५/रोहयो-१,
दिनांक ०९ डिसेंबर, २०१०,
२) शासन निर्णय नियोजन विभाग क्र.मग्रारो २०१०/प्रक्र ११४/रोहयो-१,
दिनांक २२ फेब्रुवारी, २०११.
३) शासन निर्णय, नियोजन विभाग, क्रमांक : मग्रारो २०११/प्र.क्र.२८/रोहयो-१,
दिनांक १० मे, २०११,
४) महसूल व वन विभाग, शासन परिपत्रक क्रमांक : एफडीएन २०११/प्रक्र.१०४/
फ-२, दिनांक २५ ऑक्टोबर, २०११.

शासन परिपत्रक

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजने अंतर्गत ग्रामपंचायतीद्वारे वृक्ष लागवड करणेबाबत उपरोक्त दिनांक ९ डिसेंबर, २०१० च्या शासन निर्णयान्वये ग्रामपंचायतीमार्फत वनीकरण करण्यासाठी गट लागवडीबाबत मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत. त्या अंतर्गत ग्रामपंचायतीमार्फत वनीकरणासाठी रोपे निर्मिती करण्याकरिता रोपवाटीका तयार करण्याबाबतचे दरपत्रक नमूद करण्यात आले आहे.

२. महाराष्ट्र शासनाने उपरोक्त दिनांक २५ ऑक्टोबर, २०११ च्या परिपत्रकान्वये शतकोटी वृक्ष लागवड योजना कार्यान्वित केली. सदर योजनेंतर्गत शासनाच्या विविध यंत्रणा व ग्रामपंचायतीमार्फत रोपे तयार करण्याचे उद्दीष्ट देण्यात आले होते. त्या अनुषंगाने यंत्रणांनी व ग्रामपंचायतींनी महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजने अंतर्गत उपरोक्त दिनांक ९ डिसेंबर, २०१० च्या शासन निर्णयानुसार रोपांची निर्मिती केलेल्या रोपांचा विनियोग सन २०१२ च्या पावसाळ्यात सदर योजनेसाठी करण्यात आला आहे. तदनंतरही शतकोटी वृक्ष लागवड कार्यक्रमाच्या अंतर्गत निर्माण केलेल्या रोपवाटीकेमधील ९ महिन्यांची रोपे शिल्लक असल्यास त्यांचा वापर पुढील वर्षी करण्याच्या अनुषंगाने ९ महिन्यांच्या शिल्लक रोपांचे १८ महिन्यांच्या रोपांमध्ये रुपांतर करणे आवश्यक आहे. जेणेकरून सदर रोपांची लागवड सन २०१३ च्या पावसाळ्यात करणे शक्य होईल, यास्तव पुढीलप्रमाणे कार्यवाही करावी.

३. जीवंत रोपांबाबत कार्यवाही

महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजने अंतर्गत वर्ष २०१२-१३ मध्ये तयार केलेल्या ९ महिन्यांच्या रोपांचे रुपांतरण करण्यापूर्वी जीवंत रोपांची पडताळणी करणे आवश्यक असून, त्याची जबाबदारी खालील तक्त्यात दर्शविलेल्या अधिका-यांची राहिल.

अ.क्र	यंत्रणा	प्राथमिक जबाबदारी	पर्यवेक्षकीय जबाबदारी	संपूर्ण जबाबदारी
१	२	३	४	५
१	ग्रामपंचायत	ग्राम सेवक किंवा तांत्रिक अधिकारी	विस्तार अधिकारी (ग्राम पंचायत)	गट विकास अधिकारी
२	कार्यान्वयीन विभाग (वन विभाग सामाजिक वनीकरण विभाग, कृषि विभाग, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, पाटबंधारे विभाग इत्यादी)	कार्यान्वयीन विभागाचे तांत्रिक अधिकारी	कार्यान्वयीन विभागाचे तालुका स्तरावरील तांत्रिक अधिकारी	कार्यान्वयीन विभागाचे जिल्हा स्तरावरील तांत्रिक अधिकारी

४. जीवंत रोपांची तपासणी करणा-या अधिका-याने खालील विहित प्रपत्रात नोंदवही ठेवावी व त्यामध्ये आवश्यक त्या नोंदी घेणे अनिवार्य राहिल.

९ महिन्यांच्या जीवंत रोपांचे तपासणी प्रपत्र

कामाचे नाव	तपासणीचा दिनांक	प्रशासकीय मान्यता व तांत्रिक मान्यतेचा दिनांक	मंजूर रक्कम	प्रत्यक्षात झालेला खर्च	लावलेल्या रोपांची संख्या	तपासणी दरम्यान जीवंत रोपांची संख्या	जीवंत रोपांची टक्केवारी	रोपे न जगण्याची सर्वसाधारण कारणे	जीवंत रोपांची छायाचित्र	तपासणी अधिका-नाव, पद व दिनांक सह स्वाक्ष
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११

५. उपरोक्त प्रमाणे प्रपत्र तयार केल्यानंतर ग्रामपंचायत व यंत्रणेकडील शिल्लक ९ महिन्यांच्या रोपांचे रुपांतर १८ महिन्यांच्या रोपांमध्ये करण्याबाबत अनुक्रमे विस्तार अधिकारी, (ग्रामपंचायत) व यंत्रणेच्या तालुका स्तरावरील अधिका-यांनी जीवंत रोपांबाबतचे प्रमाणपत्र द्यावे. सदर प्रमाणपत्राची पडताळणी ग्रामपंचायतीसाठी गट विकास अधिकारी आणि यंत्रणेकरीता यंत्रणेच्या जिल्हा स्तरावरील तांत्रिक अधिका-यांनी करणे अनिवार्य राहिल. जीवंत रोपांची पडताळणी झाल्यानंतरच ९ महिन्यांच्या रोपांचे १८ महिन्यांच्या रोपांमध्ये रुपांतरण अनुज्ञेय राहिल. ग्रामपंचायती व यंत्रणेकडचे ९ महिन्यांच्या रोपांचे १८ महिन्यांच्या रोपांमध्ये रुपांतरीत करण्यासाठी प्रस्ताव / अंदाजपत्रक संबंधितांनी तयार करून प्रशासकीय मान्यतेसाठी प्रस्ताव गट विकास अधिकारी / तहसीलदार यांना सादर करावा. गट विकास अधिकारी आणि तहसीलदार यांचेकडे प्राप्त झालेल्या प्रस्तावांना त्यांनी पुनःश्च खात्री करणे आवश्यक आहे.

६. वरील प्रपत्रात संपूर्ण माहिती दिलेली आहे का, तसेच कामांचे छायाचित्र काढून वेबसाईटवर अपलोड करण्यात आले आहे का, तसेच जीवंत रोपांची संख्या व त्याची टक्केवारी विचारात घेऊन फक्त जीवंत रोपांसाठी त्यांनी प्रशासकीय मान्यता देणे आवश्यक राहिल. रोपांचे रुपांतरण सुरु करण्यापूर्वी रुपांतर करतांना आणि रुपांतर केल्यानंतरचे छायाचित्र काढून महत्वाचे दस्तऐवज म्हणून कार्यालयात जतन करणे आवश्यक राहिल. सदर फोटो वेबसाईटवर अपलोड करणे अनिवार्य राहिल. अन्यथा संबंधीतांवर कारवाई करण्यात येईल.

७. अंदाजपत्रक तयार करण्याबाबत असे सूचीत करण्यात येते की, १२.५ x २५ सें.मी. आकारमानाच्या पिशव्यात ९ महिन्यांची जी रोपे शिल्लक आहेत त्या रोपांचे रुपांतर २५ x ४० सें.मी. आकारमानाच्या पिशव्यात १८ महिने वयोमानाची उंच रोपे तयार करण्यासाठी वापर करण्यात यावा. यासाठी उपरोक्त दिनांक १० मे, २०११ च्या शासन निर्णयातील परिशिष्ट-अ रोपवाटीका दरपत्रक -१ भाग-२ पॉलिथीन पिशव्यातील (२५ x ४० सें.मी.) आकाराच्या रोपे तयार करणे (कालावधी ९ महिने) याचा आधार घेण्यात यावा.

अंदाजपत्रके तयार करतांना केंद्र शासनाची दिनांक २३ मार्च २०१२ ची अधिसूचना व शासन पत्र दिनांक ३१.३.२०१२ अन्वये महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजने अंतर्गत मजुरीचा दर रुपये १४५/- प्रतिदिन असा विचारात घेण्यात यावा.

उपरोक्त ९ महिन्यांचे रोपांचे १८ महिन्यांच्या रोपांमध्ये रुपांतरीत करण्याची कार्यवाही करतांना पाणी उपलब्ध असलेल्या ठिकाणीच करण्यात यावे. यासाठी आवश्यक असल्यास रोपांची वाहतूक करता येईल मात्र त्यावर होणारा खर्च नरेगाच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार मजुरी व साहित्यावरील खर्चाचे प्रमाण ग्राम पंचायत स्तरावर ६०:४० राखणे अनिवार्य राहिल.

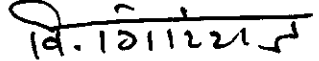
८. महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजने अंतर्गत उपरोक्त कामे घेतांना केंद्र व राज्य शासनाने निर्गमित केलेल्या शासन निर्णय, परिपत्रक याशिवाय खालील बाबी अनिवार्य आहेत :-

- अ) ग्रामसभा निवडीबाबतचा ठराव व शिफारस तसेच वार्षिक कृती आराखडा व लेबर बजेटमध्ये कामाचा समावेश असणे. (कामाची निकड निर्माण झाल्यास सदरच्या कार्यवाहीस कार्यान्तर् मजुरी घेण्यास हरकत नाही.)
- ब) अकुशल कामासाठी जॉबकार्ड आवश्यक आहे. (जॉबकार्डवर नोंद घेणे अनिवार्य) क) स्थानिक नोंदणीकृत मजुरांना मागणीनुसार काम उपलब्ध करून द्यावे.
- ड) हजेरीपट ठेवणे / बँक किंवा पोस्टामार्फत मजुरीचे प्रदान करणे इत्यादी कार्यपद्धतीचा अवलंब करणे.
- इ) कंत्राटदार / ठेकेदार यांना बंदी राहिल.
- उ) सदर कामे कार्यान्वित करण्यापूर्वी, प्रगती स्तरावर व अंतीम स्तरावरील छायाचित्रे काढण्यात यावीत व अभिलेख स्वरूपात जतन करावीत व योजनेच्या संकेतस्थळावर सादर करावीत.
- ग) कामाच्या ठिकाणी फलक लावण्यात यावा. त्यावर कामाचा एकूण खर्चाच्या तपशील नमूद करावा.

- म) जॉबकार्ड बाबत दिलेल्या सुधारित सूचनेनुसार नवीन जॉबकार्ड (एक प्रत मजूराकडे व दुसरी प्रत ग्रामपंचायतीकडे असावी) देण्यात यावी.
- भ) मजूरीचे प्रदान झाल्यानंतर दोन दिवसात त्याबाबतच्या योग्य त्या नोंदी एमआयएस वर घेणे आवश्यक आहे.
- न) सदर कामाचे सामाजिक अंकेक्षण स्थानिक मजूरांच्या मार्फत शासनाने विहित केलेल्या कार्यपध्दतीनुसार करण्यात यावी.

९. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला आहे. याचा संगणक सांकेतांक 201211161659501316 असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(व्ही.गिरीराज)
प्रधान सचिव (रोहयो)

प्रति,

मा.राज्यपालांचे सचिव
मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
सर्व मंत्री व राज्य मंत्री यांचे खाजगी सचिव
मुख्य सचिवांचे स्वीय सहायक
अतिरिक्त मुख्य सचिव
शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव, मंत्रालय, मुंबई - ४००३२
सर्व विभागीय आयुक्त/सर्व जिल्हाधिकारी
सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, नागपूर
आयुक्त (कृषी), महाराष्ट्र राज्य, पुणे
संचालक, मृदसंधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, पुणे
संचालक, फलोत्पादन, पुणे
संचालक, सामाजिक बनीकरण, पुणे
महालेखापाल, महाराष्ट्र राज्य (लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई/नागपूर
महालेखापाल, महाराष्ट्र राज्य (लेखा परिक्षा) मुंबई/नागपूर
सर्व मुख्य अभियंता व सह सचिव सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२
सर्व मुख्य अभियंता व सह सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२
मुख्य अभियंता, लघुपाटबंधारे, (स्थानिक स्तर) विभाग पुणे
सर्व उपजिल्हाधिकारी (रोहयो)
कक्ष अधिकारी, संग्राम कक्ष, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२ (महाऑनलाईनवर प्रसिध्दीसाठी)
सर्व जिल्हा अधिक्षक, कृषि अधिकारी,
सर्व उपसचिव / अवर सचिव / कक्ष अधिकारी नियोजन विभाग (रोहयो)
सारसंग्रह रोहयो - १ / निवडनस्ती (रोहयो.१)